

A CÀTEDRA
M.ÀNGELS
ANGLADA

DIPUTACIÓ DE GIRONA

UNIVERSITAT DE GIRONA

itinerari
literari
autoguiat

La casa de la literatura

La casa de la literatura
Itinerari literari
de la Facultat de Lletres
de la Universitat de Girona

Guió i selecció de textos:
Esther Fabrellas, Francesca R. Uccella
i Mariàngela Vilallonga

La casa de la literatura
Itinerari literari
de la Facultat de Lletres
de la Universitat de Girona

Guió i selecció de textos:
Esther Fabrellas, Francesca R. Uccella
i Mariàngela Vilallonga

Edita: Càtedra M. Àngels Anglada de Patrimoni Literari
(Universitat de Girona - Diputació de Girona).
Col·labora: Consell Social de la Universitat de Girona i
Facultat de Lletres de la Universitat de Girona.

Presentació: Mariàngela Vilallonga.

Guió i selecció de textos: Esther Fabrellas, Francesca R.
Uccella i Mariàngela Vilallonga.

© Dels textos: els autors i/o els editors corresponents.

© De les fotografies: els autors corresponents.

© D'aquesta edició: Càtedra M. Àngels Anglada de Patrimoni
Literari (Universitat de Girona - Diputació de Girona),
novembre 2011.

ISBN: 978-84-8458-376-9

Dipòsit legal: Gi-19-2012

Disseny: UdGPublicacions

Maquetació: Palahí, AG

Il·lustracions: Marc Vicens

Universitat de Girona: Servei de Publicacions

Ed. Les Àligues - Pl. Sant Domènec, 3, 17071 Girona

Tel. 972 41 82 06 - Fax 972 41 80 31

www.udg.edu/publicacions/

publicacions@udg.edu

Presentació

Quan parlem de «La casa de la literatura», com a títol d'aquest itinerari, en realitat ens estem referint a dues cases: l'edifici mateix d'una banda, i la seva representació avui, és a dir, la Facultat de Lletres. Són, de fet, dos passats els que s'uneixen en aquest itinerari: el de l'edifici i el de la Facultat.

L'edifici té un passat llarg. Hem de cercar els seus inicis al segle XIII, quan va ser creat per allotjar el convent dels frares dominicans a Girona. El passat de la Facultat és més recent. Té les seves arrels en el segle XX, en els inicis dels estudis universitaris a Girona.

L'any 1969 es va crear una secció delegada de la Facultat de Lletres de la Universitat Autònoma de Barcelona, a Girona. La seu física d'aquests estudis es va situar a l'edifici de la Casa de Cultura, al primer pis entrant a mà esquerra. Allà va néixer i va créixer la facultat, quan encara no era facultat. El primer trasllat va arribar l'any 1975. Aquell any els estudis de Lletres van estrenar una seu pròpia: l'edifici del Seminari menor, just davant de l'edifici actual. Però no seria la seu definitiva. Els estudis de Lletres van

fer el darrer trasllat a l'edifici del convent de Sant Domènec, on ara som.

Fundat durant el segle XIII i exclaustrat l'any 1822, el convent de Sant Domènec va ser convertit en caserna militar. Generacions de joves van fer el servei militar entre aquests murs, que van esdevenir amb el temps el Govern Militar de la província de Girona. L'any 1983 els militars van tornar l'edifici a la ciutat. I la ciutat va cedir l'ús de les instal·lacions a la Universitat. Així va ser com, després de les obres de rehabilitació, la Facultat de Lletres es va instal·lar en aquesta seu l'any 1993.

En aquest itinerari es superposen, doncs, elements que pertanyen a la història de la Facultat, com a representació, que vol dir també la història dels tres edificis en els quals ha viscut, i a la història d'aquest convent que ens acull.

L'itinerari ha estat creat per la Càtedra M. Àngels Anglada de Patrimoni Literari, que té la seu a la Facultat de Lletres. La càtedra forma part d'Espais Escrits, Xarxa del Patrimoni Literari Català, un centre d'estudi sobre patrimoni literari. A més de difondre l'obra de l'escriptora que li dona nom, una de les

activitats que duu a terme la càtedra és crear itineraris literaris. Ja s'han inaugurat el de «Les closes», de Maria Àngels Anglada, al Parc Natural dels Aiguamolls de l'Empordà; el de «La Girona escrita», a la ciutat de Girona; el de «Rodoreda Romanyà»; el de Besalú, i tants d'altres, com el de la ruta del Ter o el de les vies verdes.

La Facultat de Lletres és la seu de la càtedra i és la casa de la literatura per excel·lència. No només s'ensenya literatura a les seves aules, sinó que s'hi conserven llegats d'escriptors, hi ha escriptors que hi fan classe i escriptors que han passat per les seves aules com a alumnes –i hi han deixat empremta–, i ha estat matèria literària en algunes ocasions.

Mariàngela Vilallonga

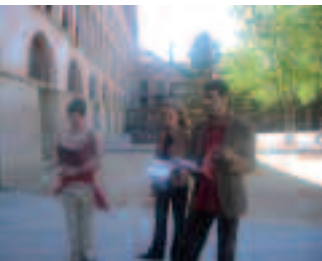
1. Plaça Ferrater Mora

Comencem l'itinerari literari just a l'entrada de la Facultat de Lletres de la Universitat de Girona. Aquestes quatre parets amaguen moltes històries, sovint recollides pels nostres escriptors, de temps passats i del present. Josep Maria Nadal, el primer rector de la Universitat de Girona i un dels impulsors de la recuperació d'aquest edifici, ens explica un fragment del passat d'aquestes pedres.

«En aquest convent, fundat per fra Berenguer de Castellbisbal i Arnald de Segarra l'any 1253, s'hi han escrit pàgines destacades del nostre país. Hi ha hagut sermons i arengues àmpliament documentades, ha estat seu de personatges singulars i controvertits i també ha vist l'enaltiment de l'esforç i la meditació com a eines d'accés al coneixement. Ara, amb la rehabilitació que fuig de criteris arqueo-

© Mariàngela Vilallonga

Arxiu Càtedra M. Àngels
Anglada de Patrimoni Literari

lògics i que, tot i mantenir-ne l'esperit, renova el fons i la forma del conjunt, ha de ser també fornal on el foc afini les dèries intel·lectuals dels qui l'habiten.»

Josep Maria Nadal,
El foc que ens afina (1993)

Aquesta plaça porta el nom d'un dels filòsofs capdavanters del nostre país: Josep Ferrater Mora. El filòsof dona nom també a la Càtedra Ferrater Mora de Pensament Contemporani, creada l'any 1989, que va ser la primera càtedra de la Universitat de Girona. Vet aquí un petit tast de l'obra de Ferrater:

«Des del punt de vista del coneixement, seny vol dir experiència que raona sobre si mateixa, que no s'accontenta amb el que veu i el que toca, sinó que pretén, a més, esbrinar el seu sentit. Per això el seny no és mai una mera acumulació de coses vistes, un amuntegament de fets viscuts per la persona mateixa o pel poble al qual pertany. Si només fos això, el seny estaria, certament, ple d'experiències personals, però fóra buit de sentit. Ambdues coses, però,

són necessàries. El seny és, intel·lectualment considerant, una experiència amb sentit, una visió personal de les coses conduïda amb circumspecció i amb prudència, una raó que no s'acontenta amb raonar.»

Josep Ferrater Mora,
Les formes de la vida catalana i altres assaigs (1981)

2. Vestíbul

Ja som dins de la Facultat. És la seu dels estudis de lletres, els primers estudis universitaris que es van poder fer a Girona, al segle XX. La Universitat de Girona va ser creada l'any 1992. Però no va sortir del no-res, sinó que es va anar construint a partir d'aquells primers estudis universitaris de lletres que es van instaurar a la ciutat l'any 1969. En un principi s'anomenaren secció delegada de la Universitat Autònoma de Barcelona, després Estudi General de Girona, i finalment Col·legi Universitari de Girona. Des que som universitat, la Facultat ha tingut aquests degans: Anna M. Garcia, Joan Nogué, Rosa Congost, Francesc Feliu i ara Joan Ferrer. L'any 2005, en l'acte de concessió de la Distinció al Mèrit Cultural que atorga la Facultat, la degana d'aleshores, Rosa Congost, va pronunciar aquestes paraules, encara ben vàlides avui:

Arxiu Càtedra M. Àngels
Anglada de Patrimoni Literari

«Tots som membres d'una societat que, aparentment, no sembla valorar gaire que els joves d'avui dediquin quatre o cinc anys de la seva vida a l'estudi de la filosofia, la literatura, la llengua, la història, la geografia, la història de l'art... Perquè la dinàmica de la societat fa que tot allò que no es pugui materialitzar i mesurar en termes de productivitat i rendiment econòmics immediats sembli poc rellevant. I, tal com ens deien alguns d'ells aquests dies, els estudiants que avui es decanten, il·lusionats, per

realitzar estudis de lletres, han de treure forces i coratge del seu interior per fer front a múltiples pressions d'aquesta societat.

Però, ¿què seria d'aquesta societat sense la filosofia, la literatura, la llengua, la història, la història de l'art, la geografia, les humanitats, la cultura?»

Rosa Congost,
Els estudis de lletres i la societat gironina (2005)

Un dels possibles candidats a estudiant d'aquesta Facultat hagués estat l'escriptor gironí Narcís-Jordi Aragó. L'any 2007, en el seu discurs d'agraïment, quan també se li va concedir la Distinció al Mèrit Cultural, així ens ho deia:

«No vaig estudiar, doncs, en aquesta facultat senzillament perquè no existia, no pas perquè jo hagués nascut uns anys abans d'hora, sinó perquè ella va arribar amb uns segles de retard.

Tanmateix, alguna inclinació devia tenir jo cap a l'edifici que ens acull, que aleshores era invisible i inaccessible, amb un escamot de soldats que muntaven la guàrdia a la porta, perquè tinc guardat en un vell bloc d'espiral un relat de ficció, sortosament inèdit, escrit a llapis en un castellà macarrònic a l'edat de deu o onze anys, el protagonista del qual s'introdueix per una porta secreta en un Sant Domènec en plena activitat conventual, contempla el claustre i el seu jardí, repassa cel·la per cel·la els hàbits de la vida monàstica i entra finalment en aquesta església per descobrir-hi l'esplendor de les cerimònies litúrgiques.»

Narcís-Jordi Aragó,
«La universitat i la ciutat» (2007)

© Mariàngela Vilallonga

I així era. Aquest edifici, que havia estat convent de dominicans, va acabar sent caserna militar. Fins que s'hi va construir la Facultat de Lletres. La que tenim i en gaudim avui.

3. Claustre de Sant Domènec

Aquest és probablement un dels llocs més polivalents de la Facultat. Aquí els estudiants hi mengen, hi dormen i fins

i tot alguns hi estudien en grup. A part del impressionants capitells que l'envolten podem reconèixer-hi també tres tipus d'arbres. El primer és el ginkgo biloba. El poeta i professor de filosofia d'aquesta Facultat Antoni Defez en fa un poema relacionant els ginkgos d'un carrer de Girona amb el poema que Goethe va escriure al ginkgo que tenia al seu jardí:

«FRAGMENTARIS

*No perceps en els meus cants
que sóc doble, que sóc u?*

J.W. Goethe

Ahir, quan era fosc,
després que parlàrem tant, després
de tant lluitar amb els mots,
andarec, errabund,
vaig arribar –era la meua sort–
a un desconegut passeig de ginkgos biloba,
prehistòrics, joves,
semblants al de Goethe...

Què podria dir-vos de la meua sorpresa,
del meu estupor, del delit?

Fou davallant el carrer dels arbres negres:
la vorera dels xops, dels pissards,
l'ombra dels garrofers bords
o de l'amor.

Si hi anàreu, com jo,
podríeu sentir també que sou u i dobles,
indefugiblement fragmentaris. »

Antoni Defez, *Incert moviment* (2009)

© Mariàngela Vilallonga

*I aquest és el poema de
Goethe, en la traducció de
Mariàngela Vilallonga:*

«La fulla d'aquest arbre,
que, de l'Orient
és confiat al meu jardí,
ofereix un secret sentit
per tastar
a aquell que en sap gaudir.

És un ésser vivent
que s'ha escindit en ell
mateix?
O són dos que s'han triat
perquè els prenguin per
un de sol?

Per respondre a aquestes
qüestions
crec que tinc el sentit
correcte:
No sents tu als meus
cants,
que jo sóc alhora un i
doble?»

*En el claustre hi trobem
també tres xiprers. Mariàngela
Vilallonga, professora de llatí
d'aquesta Universitat, ens
explica la simbologia d'aquest
arbre.*

«El xiprer és un arbre que
simbolitza hospitalitat i
benvinguda, però també
és l'arbre que trobem als cementiris, fent companyia
a aquells que ploren per haver perdut un ésser
estimat, i acompanyant, així mateix, els morts.
Perquè el xiprer, temps era temps, no era un arbre
sinó un jove, Ciparissus, que habitava en una illa,
Ceos, del mar Egeu. Era molt car al déu Apol·lo i
vivia feliç amb un cérvol que sempre l'acompanya-

© Goethe Museum, Düsseldorf

va pels boscos i per les planes. El cérvol més bell de la zona. Un dia xardorós d'estiu en què el cérvol s'havia ajagut en una ombra del bosc buscant la frescor de l'herba, Ciparissus sortí a caçar. Veié enmig d'uns arbres i d'uns matolls el cos d'un animal que es movia. Disparà el seu arc, amb tanta destresa, que ferí mortalment l'animal. S'acostà i quina no va ser la seva pena en veure que el cérvol estimat havia estat mort imprudentment per ell mateix. Plorant amargament, va resoldre morir també ell. El déu Apol·lo es va compadir del jove Ciparissus i el consolava, quan aquest li demanà que li fos permès de plorar sempre més. Apol·lo el va convertir en arbre, en xiprer, i li va dir: "Tu seràs plorat per nosaltres, tu ploraràs els altres i tu estaràs al costat dels qui es planyen." Així i per sempre més, a tots els cementiris hi ha un xiprer.»

Mariàngela Vilallonga, *Els arbres* (1986)

Hi ha també un llorer, l'arbre d'Apol·lo, el déu de la creació literària i artística. De fulles de llorer es fan les corones del poetes. Un dels més grans poetes de tots els temps és William Shakespeare. El professor Salvador Oliva ha traslladat al català tota l'obra d'aquest escriptor anglès. Salvador Oliva també és poeta, així que hem triat un dels seus poemes, una carta en vers dirigida a Pompeu Fabra,

*en la qual apareixen esmentats professors de la Facultat,
enmig de poetes i escriptors.*

«CARTA A POMPEU FABRA

Al miglior fabbro: Pompeu

I

Excuseu, mestre, aquest atreviment
d'escriure-us versejant una missiva.
Vós sou –jo crec– la persona adient,
no per una consulta normativa,
sinó per escoltar què diu i fa
en aquests anys vuitanta un català.

Hauria hagut d'adreçar-me a un polític,
parlar-li de perills de cops d'estat,
però no tinc esperit analític
ni em plau aquest terreny tan delicat,
i al moment de parlar d'autonomies
em caldrien pilons d'al·legories.

Em vaig desdir d'adreçar-me a un poeta
per no obligar-me a cap estil arter
(el meu faria perdre la xaveta
tant a Lull com a March com a Carner):
vull parlar com em surti, sense esquemes,
elucubrar, si cal, sobre fonemes

i evitar els codis de l'ordre llefuc.
¿Qui, doncs, podria tenir paciència
per escoltar un poema malastruc
sobre una pobra i trista experiència
sinó vós, Mestre Fabra, compresiu,
perceptiu, preceptiu i permissiu?

[...]

Jo, facin el que facin, ja us ho escriuré, Pompeu.
Us vull tenir al corrent del mal que ens “circumcida”,
del bé que ens fa contents aquí, allí i arreu,
de tot allò que per nosaltres és la vida,
de tots els llibres bons que van apareixent
com ara el d'en Modest i en Pep: una excel·lent

Història de la llengua (i perdoneu si us plau,
la sinèresi), d'altres com el *Fortuny* d'en Pere,
alguna cosa nova d'aquell tal Carles Bau,
algun que jo llavors tindré a la capçalera,
el que hagin publicat en Narcís i en Joan,
la *Benzina* d'en Quim, que és molt interessant.

I excuseu finalment el to de la missiva:
m'heu enganxat de ple sense imaginativa
i amb una musa que no canta amb veu de diva.

Esperant que em doneu una altra alternativa, m'acomiararé (¿què més pot rimar en “-iva”?) de vós, i molt cordialment: Salvador Oliva.»

Salvador Oliva, *El somriure del tigre* (1986)

4. Rètols d'entrada a l'edifici dels despatxos

Ara ens trobem just a l'entrada de l'edifici dels despatxos dels professors i de la seu de la Càtedra M. Àngels Anglada de Patrimoni Literari, creada l'any 2004. Per fer un petit tast de qui era i com escrivia aquesta autora us deixem en mans de l'escriptor Valentí Puig i de la mateixa escriptora.

«Personalitats intel·lectuals com Maria Àngels Anglada fan impensable demanar-se si la civilització hereva de Grècia i Roma pot sobreviure al segle XX. En el passat, quan només perdurava el paisatge de la foscor, la civilització va sobreviure. Imaginem la caiguda d'Atenes, l'arribada del bàrbar a la Roma cristiana, la prepotència dels senyors feudals o les ominoses premonicions de la fi del mil·lenni. Imaginem la pesta i les apostasies, l'Europa devastada per la guerra dels Trenta Anys. Acostem-nos al

segle de la megamort, amb l'Holocaust i el Gulag. Sabem per quines raons la civilització és fràgil però encara no hem aclarit d'on treu la capacitat de resistir a la seva pròpia barbàrie.»

Valentí Puig, *Elogi de Maria Àngels Anglada* (1999)

«SENYAL DE PERILL

Convidar les poetes és cosa perillosa.

Dic les poetes, no els joglars del rei.

No treuen cap colom de dintre d'un copalta,
però potser dards de flama del seu fatigat cor
o d'una nit insomne.

No us en fieu, per sota
les fràgils aparences tenim un cor salvatge
i estranys senyors servim

—ja ho escriví Ausiàs March:
l'amor, el clar país, una cançó d'alosa...

Convidar les poetes és, doncs, cosa arriscada.
Tisores de mots tallen les hores de l'oblit
que encerclen una llengua, un bosc amenaçat
o els ulls espaordits dels meus infants de Bòsnia.»

Maria Àngels Anglada, *Arietta* (1996)

L'any 2011, es va crear la Càtedra Josep Pla, que també té la seu en aquest edifici. De Josep Pla hem triat aquest fragment, que pertany a la descripció que fa de Girona a l'«Itinerari II» de la seva Guia de Catalunya:

«La visita hauria de continuar pel convent de Sant Domènec, gòtic, amb un claustre que, quan jo feia el servei militar, els soldats pelaven patates; per l'edifici en ruïnes anomenat de les Àguiles, amb una façana Renaixement on campegen les armes dels Àustries (antic edifici de l'Estudi General, debolit amb la creació de la Universitat de Cervera), i per l'església de Sant Martí, antiga residència de jesuïtes, i temple de l'estil que imposaren, una mica ensucrat, els reverends pares de la Companyia, abans de la seva expulsió per Carles III.

Una visita a Girona seguint aquest itinerari pot donar una idea esglaonada del procés històric –i per tant de la superposició de cultures– que forma el passat de la ciutat.»

Josep Pla, *Tres guies* (1976)

© Mariàngela Vilallonga

5. Sala de Graus

Aquesta sala es va inaugurar el dia 29 de maig de 2002, amb la darrera lliçó del professor Modest Prats, «La Paraula i les paraules», amb motiu de la seva jubilació. La sala és ubicada a la capella gòtica de Sant Miquel, antiga sala capitular del convent. És aquí on es defensen les tesis doctorals i se celebren conferències i congressos. Dins de la Sala de Graus, l'escriptora figuerenca Montserrat Vayreda va oferir a la Facultat de Lletres aquest poema durant el discurs que va pronunciar quan se la va distingir amb la Distinció al Mèrit Cultural l'any 2005.

«He escrit el que ara us lleigeixo per no entrebancar-me amb una improvisació. Ho faig apuntalant-me en la vellesa que els anys em regalen. Per acabar, vull dedicar a tots els que m'escolten una estrofa amb la qual poso punt final a la meva intervenció. Diu així:

En acabar-se els mots
convoco l'harmonia
que suri, en el meu nom,
/damunt de tots
els que em feu companyia
i us deixo un lleu polsim de poesia.»

Montserrat Vayreda,
Girona, entre el record i la gratitud (2005)

El mes de novembre de l'any 2006 l'escriptor triestí Claudio Magris va fer una estada a la Universitat de Girona, per participar en una jornada de reflexió i estudi sobre la seva obra en aquesta Sala de Graus de la Facultat de Lletres, convidat pel professor Xavier Pla. Les intervencions d'aquell dia es van recollir en un volum del qual hem extret aquestes paraules:

«Segur que avui, als lectors catalans, un escriptor com [Claudio] Magris, que creu en el diàleg amb les cultures petites, un intel·lectual europeu per qui, amb tot el seu bagatge vital i cultural, la identitat nacional és una qüestió d'elecció, el resultat d'una tria voluntària, que defensa que les unitats polítiques no es poden fonamentar ni en l'odi ni en la por, els pot dir moltes coses que els interessin. Com diu en un assaig magistral en què reflexiona sobre la caiguda del Mur de Berlín i el final de la guerra a l'ex-Iugoslàvia, només la literatura pot ajudar a baixar als propis inferns col·lectius, a somoure els fonaments que impedeixen veure el nostre propi rostre, a bussejar en l'inconscient i a mirar de cara la Medusa. I per acabar descobrint que ella te la mateixa cara... Una veritable lliçó per la cultura catalana: "Questa è l'odissea della letteratura, il suo viaggio: non è il caso di ritardare la partenza perchè, condannati come

siamo a morire, non possiamo permetterci il lusso di sprecare il poco tempo della nostra vita inventando nemici che ci incutono angoscia.”»

**Xavier Pla, «Presentació», dins Claudio Magris,
Els llocs de l'escriptura (2008)**

Abans de sortir del claustre ens fixarem encara en la paret sud, just al costat de la porta d'accés, en l'escultura de Bacquellaine que representa sant Vicent Ferrer, personatge del qual tornarem a parlar més endavant.

6. Mural

Un dels emblemes de la Universitat és aquest mural. Narcís Comadira, escriptor i artista, ens explica el significat de les seves pinzellades.

«El mural faria memòria de sant Dalmau Moner, i la moral aniria pel camí de proposar-lo com a exemple d'alumnes i professors, no tant pel fet que hagués renunciat a les seves obligacions com pel fet d'haver entès que sense una feina dura amb ell mateix no hi havia possibilitat de cap mena. La moral del mural aniria, doncs, en el sentit de proclamar la feina amagada, intensa i ascètica com a condició necessària

per forjar una personalitat intel·lectual sòlida i generosa. Eficaç.

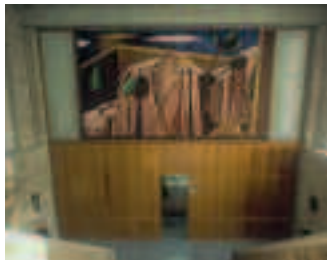
[...]

Va ser llavors quan se'm va acudir aquell vers –d'altra banda tan conegut– de Dante:

Poi s'ascose nel foco che li affina. Dante no l'aplica pas a cap sant, sinó a Arnaut Daniel, *il miglior fabbro*, sí, però no pas per això lliure de passar pel purgatori. Tot lligava amb la meua moral. M'agradava que el vers fos de Dante, un poeta contemporani de Giotto i de la fundació del nostre convent i de sant Dalmau Moner, i que fos dedicat a Arnaut Daniel, un poeta provençal, l'únic que a la *Commedia* parla una llengua que no sigui el toscà. Per què no podia aplicar-lo a sant Dalmau Moner?»

Narcís Comadira, *El mural de Sant Domènec* (1993)

És el vers que recordava Josep Maria Nadal, en català, en aquelles paraules que hem llegit a la porta d'entrada, a l'inici del recorregut.

© Josep Curto, 2010

Situem-nos estratègicament de cara al mural i veurem com Comadira va reproduir-hi la muralla i la torre de defensa que podem contemplar des d'aquest finestral. Hi ha tres masses de roques, hi ha tres arbres, un dels arbres té tres branques i a la part inferior dreta hi ha una piràmide, la sublimació del número tres. La roca principal és partida i crea una cova, que representa la cova de sant Dalmau Moner, l'eremita del segle XIV que va viure-hi. Encara més símbols: el blau del cel és al terra del nostre edifici, el vermellós de les roques és a les parets de rajol, el beix de les muralles és a les nostres portes, i el verd dels arbres és al claustre.

Sobre els símbols que expressa el mural en va escriure una reflexió Eva Vázquez, de la qual extraïem aquest fragment:

«Imaginar la possibilitat que Comadira hagués renunciat a invocar les virtuts de la saviesa per només somniarla és summament temptador. És revelador en aquest sentit que des d'una de les finestres laterals al mural es distingeixi un fragment de muralla idèntic al representat i que la situació del pou –metàfora del coneixement i les profunditats de l'ànima– al centre del claustre medieval ens recordi de sobte, amb una íntima exaltació poètica, la petita piràmide pintada. Instantàniament ens imaginem un Comadira de posat malencònic que, en un lapse del treball, abandona la

bastida des d'on assaja combinacions de formes i colors i s'aboca al finestral per explorar l'exterior. Absorbit encara pel descobriment recent dels blaus i rosats de Giotto i admirat de l'extraordinària semblança entre les arcades de Sant Domènec i la sòlida façana del convent d'Assís, l'artista ja no veu el claustre, ni el pou, ni les columnes, ni els arbres, ni la muralla: immers en les abstraccions compositives que li suggereix el seu projecte, n'imagina només l'essència.

Per Plató, la vida és una imitació aproximada del món de les idees pures, l'ombra tremolosa que el foc projecta a les parets de la caverna. Intentar copsar la substància d'aquesta al·lucinació és com voler atènyer el nucli d'una ciència que sempre serà dolorosament inexacta. Comadira vol que els estudiants de la universitat es lliurin a la inutilitat d'aquest propòsit, que es recloguin a la cova i s'instrueixin en el saber, que reinventin la bellesa com a únic consol perdurable.»

Eva Vázquez,
«Una caverna platònica a la Universitat» (1993)

El professor Pep Valsalobre, especialista en l'obra del poeta setcentista català Agustí Eura, va escriure també a partir del mural i del seu missatge simbòlic:

«És segurament en aquesta estada gironina que el nostre lletraferit [Agustí Eura] va sentir a parlar de Dalmau Moner. En conservem dos brevíssims poemes, dues dècimes, dedicades al beat:

Provà Dalmau al crisol
sa consciència tan pura
que arribà a la sepultura
la puresa del bressol.
Se pongué aquell hermós sol
sens que es vés mai eclipsat,
i, honrat los anys de sa edat
al número de cinquanta,
morí ab candidesa tanta
que fou l'enterro d'albat.

La lloança hiperbòlica no passa de ser convencional: tal era la puresa de Dalmau Moner, idèntica en morir que quan va néixer, que l'edat en què va morir va honorar la xifra dels anys en què ho va fer, el número cinquanta. És, d'alguna manera, una piràmide d'homenatge a l'“afinament” del beat.»

**Pep Valsalobre, «El foc que afina:
Homenatge d'Agustí Eura (s. XVIII) a
Dalmau Moner (s. XIV)» (1999)**

7. Terrassa cantonera del tercer pis

Ens trobem just en un dels llocs privilegiats de la facultat. Aquest mirador ens permet veure l'edifici de Les Àligues, seu de l'antic Estudi General de Girona, al segle XVI, i ara Rectorat de la Universitat. També podem veure l'església de Sant Domènec, espai polifacètic que al llarg de la història ha servit des de caserna militar fins a teatre municipal, i que esdevindrà l'Aula Magna de la Universitat de Girona.

Innocenci, l'alter ego de l'escriptor Prudenci Bertrana, autor de la famosa novel·la Josafat, ambientada justament aquí a davant, a la Catedral, fa una panoràmica que s'ajusta perfectament a allò que ara mateix estem veient.

«En ocasions resseguia la ciutat alta. Els indrets preferits eren la plaça de Sant Domènec, on el grandios convent del mateix nom –avui convertit en caserna–, a desgrat de tota mena d'atiaments irracionals, encara ofereix una bella perspectiva.

Acabà d'ennobrir aquest paratge l'edifici de l'antiga Universitat gironina, vulgarment anomenat “Les Àguiles”; quatre parets desmantellades en un racó de les quals, suprimides les “boles” d'estricnina, hi havia, llavors, el dipòsit dels gossos recollits pels llançers del Municipi en ímprobos caceres.

[...]

Innocenci, de tant en tant, variava de ruta, s'endinsava pels barris baixos. Allí, l'aspecte noble, auster i heroic que tenen els edificis i les places i els carrers dels voltants de la Seu i de Sant Domènec, desapareix.»

Prudenci Bertrana, *El vagabund* (1933)

Podem retenir el nom de Bertrana, perquè després el tornarem a trobar. Ara novament deixem la paraula a Narcís Comadira:

«Dels personatges històrics del convent, vaig eliminar d'entrada Nicolau Eimeric, l'autor del primer manual d'inquisidors: no em semblava pas un exemple pels nois i noies que s'havien d'educar en l'edifici, ni tampoc pels professors, no cal dir-ho. De sant Vicenç Ferrer, que va predicar-hi, tampoc en vaig fer cas, per passavolant i per les conseqüències històriques de la seva intervenció en el compromís de Casp. [...] Vaig recordar-me llavors de sant Dalmau Moner, frare del convent i professor de lògica que va renunciar al seu càrrec per amagar-se en una cova i afinar el seu esperit en l'ascesi i en l'oració.»

**Narcís Comadira,
«El mural de Sant Domènec» (1993)**

© Mariàngela Vilallonga

Un altre autor històric, contemporani de Bertrana, Rafael Gay de Montellà, en la seva novel·la Girona 1900, ens recorda el personatge de sant Vicent Ferrer.

«El barri on havien anat a viure no corria perill de l'aiguat. Era submergit en el més gran dels silencis, torbat solament pels tocs llargs de les dianes i de les retretes del quarter instal·lat dins el vell cenobi de Sant Domènec, on havia predicat en el segle XVI [sic] sant Vicenç Ferrer.»

Rafael Gay de Montellà, Girona 1900 (1966)

Ara ens podem imaginar una Girona molt més fosca que l'actual, i l'impacte que podria haver tingut un sermó així en els gironins del segle XV. Sant Vicent Ferrer va predicar a dalt d'aquestes escales el 13 d'abril de l'any 1409 davant d'unes vint mil persones, segons que diuen les cròniques.

«Sapigueu que aviat han de venir la fi del món i l'Anticrist i quan els seus deixebles seran aquí, quan et trobaran, et diran: “Quina fe professes tu?”

Tu diràs: “La fe cristiana.”

“I quina és?”

Si no la saps diràs: “No ho sé.”

Oh, quin perill!, ja que et podrien ensenyar un error pel qual et podries condemnar. I si sabeu el Credo podreu dir: “Aquesta és la meva fe”, i la diràs, és a dir: “Crec en Déu, Pare”, etc. “Vet aquí la meva fe.”

I si diuen dels deixebles: “No es diu així”, tu diràs: “No us escoltaré, desistiu.”

I per això jo vaig pel món: per avisar-vos i mostrar-vos la fe. I per això diu David: “He cregut, per això he parlat. M'he humiliat molt” (Ps. 115,10). I de quina manera? No pas anant pel camí, sinó “m'he humiliat molt”. I com? Agenollat amb les mans aixecades. I per això aneu amb compte per

les batalles que han de venir i sapigueu i tingueu almenys l'escut de la fe amb què us hi pugueu defensar.»

Sant Vicent Ferrer, *Sermons* (edició de 1993)

Al Museu d'Art de Girona, es conserva una escultura que abans es podia veure davant de l'església de Sant Domènec i que l'escriptor Vicenç Villatoro fa protagonista d'un dels seus relats. Vet aquí un fragment:

«Dos anys i mig després, quan l'estudi sobre Bonestruc Benvenist em va dur una altra vegada a Girona, no vaig tornar a pensar en l'estàtua. Només quan, per atzar, vaig acompanyar un amic barceloní en una visita al Museu, vaig recordar la impressió produïda per la representació una mica estrofolària, potser caricaturesca, de l'home vell de barba llarga i tapat per una fulla de parra. En vaig demanar referències i em van donar fotografies de *L'home de Sant Domènec* i articles entranyables de Girbal i de Marquès. Algú em va comentar que l'estàtua havia estat davant de l'església de l'antic convent de Sant Domènec i que de fet, segons el doctor Oliva Prat, les armes de l'escut que porta al braç són les de l'orde dominicana. Per la resta, només hipòtesis: una representació de l'heretgia, la imatge potser d'una

Arxiu Museu d'Art de Girona

secta adamista, l'efigie potser de Pere Duran de Baldach, ciutadà herètic de Girona, condemnat com a relapse i impenitent per la Santa Inquisició a morir a la foguera per haver propagat l'error dels Beguards. Em vaig acontentar amb aquestes pinzellades de misteri, però cada vegada que la memòria dels seus jueus antics em retornava a Girona, ben amunt de la ciutat vella, des de la bella vista damunt d'uns teulats medievalitzants que ben podien semblar un call, no deixava de passar per aquelles sales del Museu per interrogar-hi el rostre

cansat i trist de l'home de Sant Domènec, ja més heretge que no pas guerrer.»

Vicenç Villatoro, *L'home de Sant Domènec* (1999)

*Deixem les paraules dels sants
i dels heretges a la plaça. Però
abans d'anar cap a les aules,
mirem encara un capitell amb
decoració vegetal d'un atri
inacabat que tenim al nostre
costat, a la façana de l'església
de Sant Domènec (s. XIII).
L'església és l'Aula Magna de
la Universitat de Girona.
L'any 1997, l'escriptora
Maria Àngels Anglada va
escriure un poema sobre aquest
capitell, a partir de la fotografia
de Jordi S. Carrera que repro-
duïm. La Universitat de*

© Jordi S. Carrera 1996,
publicada *Al detall*, UdG, 1997

*Girona va editar-lo a iniciativa del Consell Social de la
Universitat, en homenatge a qui en fou membre fins al seu
traspàs, en representació de l'Institut d'Estudis Catalans, el
mes de maig de 1999. El poema té la particularitat de ser creat
a partir d'un epigrama de la poeta Mero de Bizanci que
Anglada va traduir i incorporar al seu propi poema:*

«EPIGRAMA

A l'àuria clastra penges d'Afrodita,
penjoll atapeït del suc de Dionís.

Ja la teva mare, la vinya, no t'abraçarà amb l'amable sarment, ni et cobrirà amb pàmpols de nèctar.

VARIACIÓ

Orfe de columna, com de l'om la vinya,
capitell de pàmpols, nèctar de raïm,
no envegis les fulles més tendres que et volten.
És que Dionís podrà defensar-les
del fred del desembre, dels llargs dits del vent?
L'hivern que ens despulla, a tu et deixa intacte
en la teva llarga, daurada tardor.»

Homenatge a Maria Àngels Anglada (1999)

8. Aula C3

Ens trobem just en una de les aules més utilitzades d'aquesta facultat. Aquí s'hi han pronunciat classes magistrals, conferències, seminaris... però la gent que la veu la recorda sobretot pel rodatge de la pel·lícula Soldados de Salamina. Javier Cercas és professor d'aquesta facultat, n'havia estat alumne i, com tots sabeu, és l'autor d'aquesta novel·la. A l'adaptació cinematogràfica es va canviar la redacció d'un diari per les aules i passadissos de la nostra facultat. Per això llegim un fragment d'una altra novel·la de l'autor on reflecteix l'ambient universitari:

«Por un incomprensible descuido, en junio yo había olvidado acudir a uno de los exámenes finales, y sólo la intervención de Marcelo logró aplacar la irritación de la decana y las protestas de los estudiantes, que finalmente, después de largas y complicadas negociaciones, accedieron a fijar otro día para el examen.»

Javier Cercas, *El vientre de la ballena* (1997)

Si mirem pels finestrals, veurem el segon edifici que va acollir la Facultat de Lletres, l'antic Seminari menor, que ja hem esmentat a l'inici de l'itinerari. Hi ha un moment en el qual es miren els dos edificis, el 23 de febrer de l'any 1981, amb motiu de l'intent de cop d'estat a Madrid. La Facultat ocupava l'edifici de davant i on ara ens trobem hi havia el Govern Militar de la província. Escoltem de quina manera recorda el Cercas novel·lista aquell dia de febrer, quan era el Cercas alumne, allà davant:

«No hay novelista que no haya experimentado alguna vez la sensación presuntuosa de que la realidad le está reclamando una novela, de que no es él quien busca una novela, sino una novela quien lo está buscando a él. Yo la experimenté el 23 de febrero del año 2006. Poco antes de esa fecha un diario italiano me había pedido que contara en un artículo mis

recuerdos del golpe de estado. Accedí: escribí un artículo donde conté tres cosas: la primera es que yo había sido un héroe; la segunda es que yo no había sido un héroe; la tercera que nadie había sido un héroe. Yo había sido un héroe porque aquella tarde, después de enterarme por mi madre de que un grupo de guardias civiles había interrumpido con las armas la sesión de investidura del nuevo presidente del gobierno, había salido de estampida hacia la universidad con la imaginación de mis dieciocho años hirviendo de escenas revolucionarias de una ciudad en armas, alborotada de manifestantes contrarios al golpe y erizada de barricadas en cada esquina; yo no había sido un héroe porque la verdad es que no había salido de estampida hacia la universidad con el propósito intrépido de sumarme a la defensa de la democracia frente a los militares rebeldes, sino con el propósito libidinoso de localizar a una compañera de curso de la que estaba enamorado como un verraco y tal vez de aprovechar aquellas horas románticas o que a mí me parecían románticas para conquistarla; nadie había sido un héroe porque, cuando aquella tarde llegué a la universidad, no encontré a nadie en ella excepto a mi compañera y a dos estudiantes más, tan mansos como desorientados: nadie en la universidad donde estudiaba –ni en

aquella ni en ninguna otra universidad— hizo el más mínimo gesto de oponerse al golpe; nadie en la ciudad donde vivía —ni en aquella ni en ninguna otra ciudad— se echó a la calle para enfrentarse a los militares rebeldes: salvo un puñado de personas que demostraron estar dispuestas a jugarse el tipo por defender la democracia, el país entero se metió en su casa a esperar que el golpe fracasase. O que triunfase.»

© Mariàngela Vilallonga

Javier Cercas, *Anatomía de un instante* (2009)

Qui féu de cadascuna de les seves classes una lliçó magistral, va ser el professor Modest Prats, que ens va deixar escrites aquestes paraules pronunciades el dia de la seva darrera lliçó, com a professor d'aquestes aules.

«Res no és innocent en el món de les llengües. I, per tant, nosaltres no podem ser ingenus. [...] La història de la llengua ha de ser crítica i ha de descobrir

les enganyifes que amaguen la realitat. Res no és innocent. [...]

Els filòlegs hem de ser, ja que en som especialistes, els primers responsables d'establir, amb tota la seva complexitat, el sentit de les paraules i l'ús que en fan els qui tenen el poder. Ningú com nosaltres ha de tenir ben clar —diguin el que diguin— que la paraula dominant és la paraula que imposa el poder dominant. No ens deixem ensarronar pels qui ens volen fer creure que això passava abans, però ara ja no. Molts potser trobaran rànica la divisa que, recordant Maritain, ara faig meva: les altres facultats universitàries cerquen veritats de les quals ens puguem servir. Nosaltres hauríem de cercar la Veritat a la qual hem de servir. [...]

Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ Λόγος. Sant Jeroni va traduir-ho en llatí en aquest termes: “In principio erat verbum.” Tinc a la mà dues edicions catalanes de la Bíblia: una tradueix el Λόγος grec per *Verb*, l'altra per *Paraula*. En tots els casos —Λόγος, Verbum, Verb, Paraula— ho escriuen en majúscula. Us dono gràcies a tots perquè, amb tantes paraules que us he dit i m'heu dit, m'heu acostat a la Paraula.»

Modest Prats, *La Paraula i les paraules* (2001)

En aquesta casa de la literatura també es mantenen converses sobre qüestions de l'actualitat més rabiosa com és ara la política i el futbol. És així com queda reflectit en la darrera novel·la del professor Lluís Muntada.

«Goethe va dictaminar un fet cabdal per entendre els mecanismes més complexos de la humanitat: “la participació activa de la ignorància”. Bona part de les elits culturals d'aquest país sempre van considerar el futbol com una mena de subproducte de la intel·ligència, un esport que de cap manera tindria cabuda a l'arcàdia feliç que ells tenien l'encert de dissenyar per a bé de tots nosaltres. En Pol, per exemple, va constatar que només una persona de tot el seu entorn universitari –un professor de literatura medieval– havia descobert la gràcia retòrica de Maradona quan aquest futbolista va apel·lar a “la mà de Déu” per referir-se al primer gol, il·legítim, que va marcar al mundial de Mèxic al partit contra Anglaterra –el país que quatre anys abans havia derrotat l'Argentina a la guerra de les Malvines–. “D'entre nosaltres, tan acostumats a menjar userda en la intimitat mentre en públic no ens estem de proclamar que allò que masteguem és ambrosia, només un professor avesat a la màgia del Sant Graal va ser capaç de notar l'esplendor de la bella reiteració providen-

cialista que suggeria aquell comentari de Maradona sobre ‘la mà de Déu’” –va escriure en Pol en un article publicat en una revista filològica–. I culminava: “Esclar que, com apunta Quim Monzó, podria ser que Maradona no tingués cap pretensió metafòrica a l’hora de fer aquella declaració, sinó que, com un granític il·luminat, cregué literalment que Déu havia intercedit en aquella jugada. Però aquesta interpretació també redundaria en els nostres postulats estètics. Els vels eren transparents. Al capdavant, Pessoa i Kafka també són dos autoposseïts, dos malalts fascinants que cavalquen un llenguatge sense corretges. Conclusió: Déu juga als daus i, a més, fa trampa.”»

Lluís Muntada, *L’elegància del número zero* (2010)

Un altre escriptor que té relació amb la Facultat és Xavier Cortadellas, perquè en va ser alumne. En un breu text que va publicar a la Revista de Girona, de la qual ara és director, recrea el que podria ben ser un diàleg entre dos estudiants en aquesta mateixa aula.

«Aquest matí l’estudiant que estudia a la universitat ha arribat a classe sense apunts, bolígraf ni llibreta. Té una mica de nyonya i una mica de son l’estudiant, i una mica més de mandra i de sorra als ulls que no els altres dies.

–Uf! –diu mirant la noia que té al costat.

–Què et passa?

–Què vols que em passi? Les escales, cony! Que per venir fins aquí dalt s’ha de ser un atleta!

–Has provat de pujar per la Força?

–Per la Força! No, nena, ni per la Força, ni per Roma.

–Doncs diuen que...

–Xxxtt!

–I tu què vols?

–Que calleu. D’aquest tenim examen dilluns!

–Doncs vinga, estudia, en comptes de posar-te a les converses dels altres!

Ahir era dijous. L’estudiant que ara té una mica de nyoya i una mica de son es passa els dits pels ulls i es frega amunt i avall de les temples. Té mal de cap. No hi ha res a fer: va anar al llit a les cinc. Mira a la finestra i veu Girona ajaçada.

–I per la Mercè?

–Per la Mercè?

–Sí, per la Mercè. No has provat de pujar-hi?

© Mariàngela Vilallonga

–Però a tu què et passa? Que no tens examen dilluns?

–No, jo vinc d'oient.

–Mira que bé! Doncs, escolta oient, jo sóc dels que sí que dilluns tenen examen.

–No ho sembla.

–No ho sembla?

–No. Així com has vingut: sense llibreta, ni bolígraf, ni res.

–És que sóc dels que ho retenen tot a la memòria.

–A la memòria? Si encara l'has d'escoltar!

–A qui? A aquell? Ja ho faig. Que no ho veus? De què et penses que em serveix tenir dues orelles?

–Sí, ja.

–I, a més, per les coses que explica, n'hi ha prou escoltant-lo a mig gas.

–No t'agrada el teatre medieval?

–No gaire, jo volia fer dret.

–...

–La selectivitat, ja saps. Em va faltar un punt.

–Doncs jo anava per físiques, però em sembla que faré empresarials.

–Empresarials! I, doncs com és que véns a aquesta classe?

–Vaig tombar Cou al juny i la Sele al setembre. L'he de tornar a fer el juny vinent. Ara, vaig provant

© Mariàngela Vilallonga

classes i facultats. La setmana passada vaig estar a biològiques. Un plom. De moment, la que m'ha agradat més és geografia. Ara, això sí: no puc veure els mapes.

Universitat? Totalitat; conjunt de totes les persones o coses d'una classe determinada. Classe? Classe a la carta, per ser just! Més o menys, una hora de durada. I, al final, sirena o timbre. Stop. Fressa de cadires. Dilluns examen.»

Xavier Cortadellas, «Universitat» (1995)

9. Pati del pou

Aquest és un dels llocs més freqüentats pels estudiants perquè hi trobem el bar i la biblioteca. Jordi Sala és pro-

© Mariàngela Vilallonga

fessor de literatura i dramaturg. En una de les seves obres hi podem llegir una anècdota que podria passar ben bé aquí.

«**SERGI:** “Carpe diem”. Un missatge clàssic i universal, dels que no moren mai. On te la vas comprar?

AGNÈS: En una botiga de Pals. Necessitava una samarreta, i aquesta anava tirada de preu. (*Silenci breu*). O sigui que el freqüentes molt, El Got.

SERGI: Psè. Quan toca metafísica, sobretot.

AGNÈS: Què?

SERGI: Dic que quan toca classe de metafísica. En Martínez és un malson. Un vell decrèpit. Un avorriment, un fàstic. No el suportó. Només parla de coses... intangibles. És clar que això és la metafísica, diu. Diu ell. Jo què sé. Ell sí que és metafísic, és com

una essència immutable, ha, ha. No canvia mai de to de veu. Quina llauna. Si ell és la metafísica, la metafísica és una cosa vella, antiga, arcaica... decrepita. Sí, decrepita.

AGNÈS: Et deia que si hi vas molt, al Got.

SERGI: Ja, sí, sobretot durant l'hora de metafísica. M'agrada més El Got que no pas la metafísica que explica en Martínez. Està prou bé, El Got: la cervesa és molt bona. Ah, i a més a més, al Got, en Martínez no hi és mai. Vaja, jo no me l'hi he trobat mai. Un dia, recordo que en Martínez va preguntar a classe (*AGNÈS sospira*): què és una cervesa? Sí, sí, de debò, va preguntar ¿que és una cervesa? I després va matisar (*fingint una veu ronca*) "Quiero decir" (parla en castellà) "qué es *conceptualmente* una cerveza?" Tota una classe parlant de cervesa. Que si els anglesos en diuen *beer*, però també tenen la *ale*, que és la cervesa negra (per cert, que a mi no m'agrada gens, la cervesa negra), i encara en tenen de més tipus: la *lager*, la *bitter*, la *mild*, jo què sé. I que això era una prova que per als anglesos el concepte de cervesa havia de ser necessàriament diferent del nostre, perquè la seva experiència del que és una cervesa també és diferent de la nostra. I que per tant també ho havia de ser l'ens, el concepte, perquè cap concepte no recolza pas en el buit, no et pensis, sinó que

és una generalització que fem a partir del nostre coneixement de totes les cerveses del món.»

Jordi Sala, *Quan arriba el migdia* (1995)

És a través d'aquest pati que podem accedir a la biblioteca de la Facultat. A cavall dels segles XIII i XIV, sant Dalmau Moner, un dels frares d'aquest convent que ja hem esmentat, va acabar fent vida eremítica en una cova propera, just on ara es conserven els fons especials de la Biblioteca. Per aquest motiu, aquella sala és anomenada «la cova». Entre d'altres, conservem el fons documentals dels escriptors Prudenci Bertrana i de la seva filla Aurora. Manuscrits, mecanoscrits —d'obres publicades, d'obres inèdites, de conferències, de presentacions—, i llibres, molts llibres de la seva biblioteca, alguns amb dedicatòries dels mateixos autors, des d'Elisabeth Mulder a Carles Rahola, passant per Carme Montoriol o Agustí Bartra, Miquel de Palol o Santiago Rusiñol; i cartes, moltes cartes. A les seves Memòries del 1935 fins al retorn a Catalunya, Aurora Bertrana parla del seu retorn a Ginebra als anys quaranta:

«El fet del meu reingrés a la Facultat de Lletres amb l'afany de trobar-hi no solament un refugi intel·lectual i moral, sinó prou graus de calefacció no tractaven d'amagar-ho ni ell ni jo. L'escalforeta de la cale-

© Cristina Valenti Ternero

facció central, reduïda però no suprimida, ens agermanava. Jo assistiria a tots els cursos que m'abellissin, no calia que em matriculés: història de la literatura italiana i francesa, redacció, fonètica... Monsieur François obria els braços assenyalant tot l'interior de l'edifici.

– En fi, ja ho sabeu, sou a casa vostra.

I així va ser! mentre hi hagués una lliçó literària a prendre i calories i enllumenat a aprofitar, m'haurien trobat a la Facultat de Lletres. Ningú tan àvid “d'aprendre” (!) com jo encara que en arribar el vespre

la Universitat s'enfosqués i es refredés a Winkelried. [...] Tot continuava gairebé igual. [...] Em va eixorir veure pujar a la tribuna de l'aula d'història de la literatura francesa l'admirat i estimat Henri de Ziegler. Es conservava fresc com una rosa. Els anys no havien modificat el seu humor combatiu. No transigia amb Voltaire. [...] No es conformava amb els vells tòpics literaris rutinaris: Flaubert, Balzac, Colette... i el gran favorit de l'època, André Gide. (A mi la lectura d'unes certes obres d'André Gide em feia vomitar.) [...] Era un gran i sincer admirador de l'escriptor *vaudois* Ramuz.»

Aurora Bertrana, *Memòries fins al 1935* (1973)

Probablement a Aurora Bertrana li agradaria que el seu llegat es conservi a la Biblioteca de la nostra Facultat de Lletres, ja que aquest també és un espai que proporciona refugi intel·lectual i moral. Com ho és per a tots els investigadors que acullen aquestes sales i que consulten els llibres i documents que s'hi conserven. Més o menys com explica la professora Margarida Casacuberta en el darrer capítol d'una de les seves obres, gestada en aquest edifici i resultat de la seva recerca:

«Hi ha molt d'ella, en *Els noms de Rusiñol*. Va ser ella qui es va començar a interessar pel personatge, ella

qui va freqüentar arxius, museus i biblioteques per seguir-ne el rastre, ella qui es va passejar pels seus escenaris; també va ser ella qui va voler dedicar-li una biografia, però posaria la mà al foc que vaig ser jo qui en va decidir el to i l'estil. Potser va ser ella qui va triar els noms que m'han permès esbossar la figura de Rusiñol, però és damunt meu que recau la responsabilitat del gènere literari escollit i del caràcter híbrid d'aquest gènere, de les opinions que exposo en el text sense cap mena de pudor, dels pensaments que hi desenvolupo, de la juxtaposició de sentiments, records, intuïcions, imatges, idees, sensacions, lectures, obsessions, fantasmes, creences, dubtes, que vaig pouant, això sí, de l'interior d'ella. Com que sóc intrèpid i extraordinàriament mal·leable i no tinc gaires manies, puc adoptar qualsevol punt de vista, desdoblar-me, camuflar-me, traslladar-me a través de l'espai i del temps, situar-me a una gran distància d'allò de què parlo o, si molt convé, comprometre-m'hi visceralment. M'ho puc permetre tot i m'ho permeto, efectivament tot. Sóc jo qui es decanta per un tema, sóc jo qui en selecciona el pretext o els pretextos que m'han de servir, que diria Josep Pla, com a mètode de treball. I en faig exactament el que vull: els abordo des de diferents perspectives, els esmicolo, n'escampo els trossets i els

© Cristina Valenti Ternero

torno a unir. Així, apareix una figura nova, inèdita, a voltes distorsionada, a voltes –com la famosa i enigmàtica figura del tapís– tan sols insinuada.»

Margarida Casacuberta, *Els noms de Rusiñol* (1999)

Una paraula sola pot convocar tot un món. La casa de la literatura, amb les seves infinites combinacions de paraules, pot convocar tots els mons, sense limitació de temps, sense limitació d'espais.

Bibliografia

- Anglada, M. À., (1996) «Senyal de perill», dins *Arietta*. Barcelona: Columna.
- Aragó, N. J., (2007) «La universitat i la ciutat», dins *Revista de Girona*. Girona: Diputació de Girona, núm. 243.
- Bertrana, P., (1933) *El vagabund*. Barcelona: Ed. 62.
- Bertrana, A., (1973) *Memòries fins al 1935*. Barcelona: Ed. Pòrtic.
- Casacuberta, M., (1999) *Els noms de Rusiñol*. Barcelona: Quaderns Crema.
- Cercas, J., (1997) *El ventre de la ballena*. Barcelona: Tusquets Editores.
- Cercas, J., (2009) *Anatomía de un instante*. Barcelona: Mondadori.
- Comadira, N., (1993) «El mural de Sant Domènec», dins *Poi s'ascese nel foco che li affina*. Girona: Universitat de Girona i Curbet & Marquès.
- Congost, R., (2005) «Els estudis de lletres i la societat gironina», dins *Revista de Girona*. Girona: Diputació de Girona, núm. 231.
- Cortadellas, X., (1995) «Universitat», *Revista de Girona*. Girona: Diputació de Girona, núm. 172.
- Defez, A., (2009) *Incert moviment*, Alzira: Bromera.
- Ferrater Mora, J., (1981) *Les formes de la vida catalana*

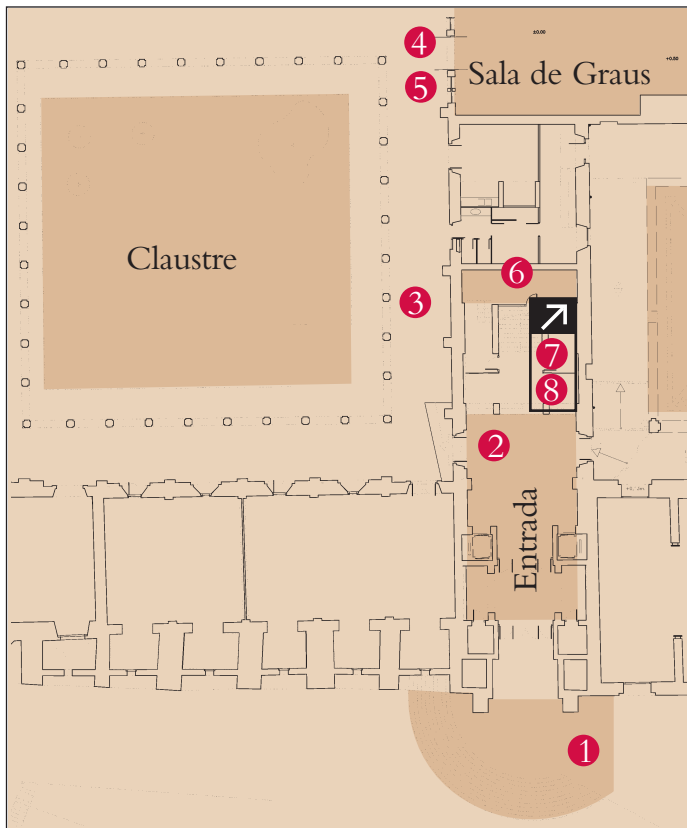
- i altres assaigs*. Barcelona: Edicions 62 i “La Caixa” (MOLC, 35).
- Ferrer, V., (1993) *Sermons*. Barcelona: Ed. Teide. Edició a cura de X. Renedo i L. Cabré.
- Gay de Montellà, R., (1966) *Girona 1900*. Barcelona: Biblioteca Selecta.
- Homenatge a Maria Àngels Anglada*, (1999). Consell Social Universitat de Girona.
- Muntada, Ll., (2010) *L'elegància del número zero*, Barcelona: Proa.
- Nadal, J. M., (1993) «El foc que ens afina», dins *Poi s'ascolse nel foco che li affina*. Girona: Universitat de Girona i Curbet & Marquès.
- Oliva, S., (1986) «Carta a Pompeu Fabra», dins *El somriure del tigre*. Barcelona: Quaderns Crema.
- Pla, J., (1976) «Catalunya» dins *Tres guies*, O.C. 30. Barcelona: Destino.
- Pla, X., (2008) «Presentació», dins Claudio Magris, *Els llocs de l'escriptura*, a cura de X. Pla. Barcelona: Edicions de 1984.
- Prats, M., (2001) *La Paraula i les paraules*, Girona.
- Puig, V., (1999) «Elogi de Maria Àngels Anglada» (Lliçó inaugural curs 1999-2000, Universitat de Girona).
- Sala, J., (1995) *Quan arriba el migdia*, Institut del Teatre – Diputació de Girona, Barcelona.

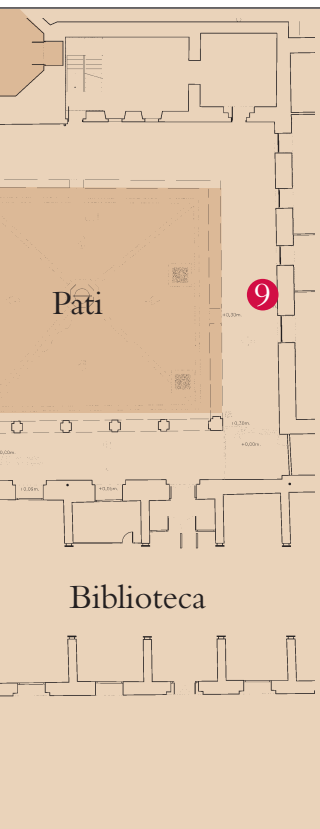
- Valsalobre, P., (1999) «El foc que afina: Homenatge d'Agustí Eura (s. XVIII) a Dalmau Moner (s. XIV)», *Revista de Girona*. Girona: Diputació de Girona, núm. 196.
- Vayreda, M., (2005) «Girona, entre el record i la gratitud», *Revista de Girona*. Girona: Diputació de Girona, núm. 231.
- Vázquez, E., (1993) «Una caverna platònica a la Universitat», *Revista de Girona*. Girona: Diputació de Girona, núm. 161.
- Vilallonga, M., (1986) «El xiprer», dins *Els arbres*. Girona: Diputació de Girona.
- Villatoro, V., (1999) *L'home de Sant Domènec*, Girona: Museu d'Art.

Mapa del recorregut

Llegenda del mapa del recorregut

1. Plaça Ferrater Mora, pàg. 9
2. Vestíbul, pàg. 11
3. Claustre de Sant Domènec, pàg. 14
4. Rètols d'entrada a l'edifici de despatxos, pàg. 21
5. Sala de Graus, pàg. 24
6. Mural, pàg. 26
7. Terrassa cantonera del tercer pis, pàg. 31
8. Aula C3, pàg. 38
9. Pati del pou, pàg. 47

Universitat de Girona

Diputació
de Girona

Universitat de Girona

Consell Social

Universitat de Girona

Facultat de Lletres

